

A karácsony és a húsvét közötti időszakban az egyházban arra a felfoghatatlan csodára összpontosítunk, hogy Krisztus, Isten Fia, a Szentháromság második személye emberként jött el a földre. A názáreti Jézus... aki eljött... aki eljött... de tulajdonképpen kiért is jött el? A válasz magától értetődőnek tűnik, mégsem az. Másokért... vagy értem, érted is? Sokakért, kevesekért, bűnösökért, a kiválasztottakért, Izraelért, az egész világért? Ezért fogunk erre a kérdésre most közösen választ keresni ebben a prédikációban. Kihez jött el Jézus?

A János 1,11-ből hallottuk: „*A sajátjához jött, de az övéi nem fogadták be őt.*” De kik azok az övéi? A legeggyértelműbb válasz arra, hogy kik „az övéi”, Izrael népe. Maga Jézus mondja a Máté 15,24-ben: „*En nem küldettem máshoz, csak Izrael házának elveszett juhaihoz.*” Azonban még ez is túl leegyszerűsített megfogalmazás, mert Izrael háza sem alkotott egységes tömböt, hanem több csoportból állt. Ezt egy kicsit hasonlít a Krisztus testén, az egyházon belüli fájdalmas szakadásokhoz...manapság is, a zsidó nép meglehetősen megoszlott, több csoport létezik. Nos, ez Jézus idejében is így volt. Bár több csoport is létezett, a három legfontosabb és legnagyobb csoport a következő volt: a farizeusok, a szadduceusok és a „köznép”, „a föld népe”. Vegyük sorra őket, és nézzük meg, mi tette őket egyedivé.

1. A farizeusok

Talán nincs még egy olyan csoport, amelyet Jézus olyan gyakran említene prédikációiban – és igen gyakran negatív értelemben. Jézus például figyelmeztet „a farizeusok kovásza” ellen, vagy „viperafajzatoknak” nevezi őket, vagy így fogalmaz: „*Ti az ördög atyától valók vagytok, és atyátok kívánságait akarjátok teljesíteni*”. Ilyen szavak miatt a „farizeus” szó mára szinte a legrosszabb lelki állapot szinonimájává vált.

Pedig a farizeusok olyan zsidó csoportot alkottak, akik teljes erejükkel Isten parancsolatainak megtartására törekedtek. Nemcsak a tízparancsolatra, amelyet mi is vasárnapról vasárnap hallunk, hanem sok száz másikra is – a későbbi hagyomány szerint 613 parancs és tilalom vonatkozott egy ortodox zsidóra. Ez önmagában nem téves kiindulópont, ugye?

Nem is ez a buzgóság volt Jézus kritikájának tárgya, hanem az a gőg és önteltség, amely ezzel együtt járt. Jézus belátott a szívükbe, és látta, hogy kegyes életük olyan volt, mint egy gyönyörű alma, amely belül teljesen rothadt („fehérre festett sírkövek”).

Ugyanakkor Jézus nem zárkózott el a farizeusoktól és írástudóktól. Éppen ezért gyakran beszélgetett velük. Különböző történések volna meg azok párbeszédek, amikről olvasunk a Szentírásban. A legismertebb talán a Nikodémussal történt éjszakai beszélgetés.

2. A szadduceusok

A következő csoport a szadduceusoké volt. Róluk sokkal kevesebbet tudunk, és jóval kisebb csoportot alkottak, mint a farizeusok. Mivel őket is Jézus ellenfeleiként ismerjük, könnyen azt gondolhatnánk, hogy hasonlóak voltak a farizeusokhoz.

Ez azonban egyáltalán nem így volt. Szinte az egyetlen dolog, amiben egyetértettek a farizeusokkal, az az volt, hogy mindannyian Izrael népéhez tartoztak. Míg a farizeusok inkább a nép erkölcsi elitjét képviselték, addig a szadduceusok az értelmiségi és társadalmi elit voltak. A farizeusok inkább a zsinagógai tanításban játszottak szerepet, míg a szadduceusok elsősorban a templomi szolgálat fenntartásával foglalkoztak. Nyitottabb, és sok esetben liberálisabb gondolkodásúak voltak, erősen befolyásolta őket a görög filozófia, és kapcsolatokat ápoltak a Római Birodalommal.

Hitükben is jelentősen eltértek a farizeusoktól. Valószínűleg csak az Ószövetség első öt könyvét fogadták el teljes mértékben; az írásokat és a prófétákat már nem vették igazán komolyan. Például nem hittek a halottak feltámadásában, míg a farizeusok igen – főleg a görög filozófia befolyására.

A szadduceusok tehát olyan zsidók voltak, akik Isten kijelentésének csak egy részét fogadták el – ami nem illett bele az istenképükbe, azt félretették.

3. Az egyszerű nép

A harmadik csoport maga a nép volt. Beszéltünk Izráel elitjéről – a farizeusokról és a szadduceusokról – de ki maradt még? A többiek. És az elit így is tekintett rájuk. A zsidók körében egy lenéző kifejezést használtak rájuk: „am haárec” – a köznép, a tudatlan nép, parasztok, halászok, pásztorok, kézművesek. Az elit szemrehányása így hangzott: *„igen, izraelitáknak nevezik magukat, de nem ismerik jól a törvényt, vagy nem aszerint élnek, hanem bűnös életet folytatnak.”*

Amikor Jézus „Izráel elveszett juhairól” beszél, leginkább ezek az emberek jutnak eszünkbe – akiket például a farizeusok ujjal mutogatva ítélték el: „ti bűnösök vagytok!” És sokszor joggal. Jézus is így tett, Keresztelő János is. De János a világ bűnét hordozó Isten Bárányára mutatott – Jézusra. Jézus maga is felkereste őket: *bűnösöket, vámszedőket, paráznákat, házasságtörőket, gyilkosokat, megszállottakat, betegeket* – a zsidó társadalom peremére szorultjait, Izráel elveszett juhait. De a bűnök bocsánata mellett a megtérésre is felszólította őket: *„Menj el, és többé ne vétkezz!”*

4. A pogányok

És végül a negyedik csoport: a bűnösök közül a pogányok – messze a legnagyobb csoport, akikhez Jézus eljött. Mégsem magától értetődő, hogy Jézus a pogányokért is eljött. Maga mondta: *„Csak Izráel házának elveszett juhaihoz küldettem.”* Ez volt Isten terve: az evangéliumot először a zsidók között helyezni el, hogy rajtuk keresztül jusson el az egész világra.

Mégis, értékes találkozásokat látunk Jézus és pogányok között: a kánaáni asszonnyal, a samáriai asszonnyal a kútnál, a kapernaumi római századossal. Ezek annak jelei, hogy Jézus soha nem küldte el azt, aki hittel közeledett hozzá.

Izráelnél kezdődött, mert nekik lett volna a legnagyobb lehetőségük megérteni, ki Jézus és miért jött. Ezért mondja Jézus mennybemenetele előtt a missziói parancsban: *„Tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt a föld végső határáig.”* Mert *nincs igaz ember, egy sem; nincs, aki Istent keresse* (Róm 3) – *sem zsidók, sem görögök, sem más népek között. És csak egy út vezet az örök életre: a názáreti Jézus.*

És most hozzuk közelebb ezt a kérdést. Kihez jött el Jézus? Jó, tehát ilyenek voltak az emberek akkor. De léteznek-e ma is ilyen emberek?

Igen, léteznek farizeusok ma is. Örökségük megtalálható a mai ortodox judaizmusban, de más formában a keresztény egyházon belül is: rendkívül lelki emberek ők, nagy buzgósággal kutatják Isten Igéjét, mert azt gondolják, hogy abban van az örök életük – miközben elfelejtik, hogy az egész Írás Jézusról tesz bizonyosságot, aki valóságos Isten és valóságos ember; hogy nemcsak Istent kell szeretni, hanem a felebarátot is. Aki azt mondja, hogy szereti Istent, de nem szereti embertársát, hazug és képmutató. – Ezt leginkább az olyan egyházakban találjuk meg, ahol a lelki élet nagyon szigorú szabályok szerint zajlik, és aki nem tartja magát azokhoz, annak mennie kell, vagy legalább is megkérdőjelezhető a hite.

Szadduceusok is léteznek ma. Nem zsidó formában – az a második templom pusztulása óta megszűnt –, hanem a keresztény egyházban: azok, akik okosabbnak tartják magukat az Írásnál. A liberális gondolkodásban: „*nem kell mindent komolyan venni a Bibliában*”. Amit tudományosan nem tudunk bizonyítani, amit az értelmekkel vagy érzéseimmel nem tudok felfogni, azt nem kell komolyan venni Isten igéjéből. Ez a mentalitás egész egyházakban is megtalálható, például akkor, amikor a liberális értékrend prizmáján olvassuk az Igét.

És az am haárec, a köznép? Igen, ma is létezik. A zsidók között is – Izráelben sok zsidó szekuláris, nem hívő – nekik az a fontos, hogy zsidók, ők is hozzátartoznak a választott néphez. Nost, ez megvan az egyházban is: népegyháznak szoktuk nevezni. És egy népegyháznak nagy veszélye az, hogy „névleges keresztényeket” neveljen, akiknek elég annyi, hogy „hozzátartozom”, hogy „én is meg vagyok keresztelve, én is konfirmáltam, én is fizetek egyházfenntartói járulékot...” – és ezzel elvégeztem minden Isten iránti kötelességemet. De közben túlzottan lefoglalnak a mindennapi élet gondjai ahhoz, hogy elcsendesedjek Isten előtt...igéjét hűséggel olvassam, hitemben növekedjek.

És aztán ott vannak még a pogányok: azok, akiknek még hallaniuk kell az evangéliumot; akik sokféle bálványt szolgálnak; akik azt mondják: „olyan sok út vezet az istenihez, nem lehet, hogy mind igazak?”; Hisz: „mind emberek vagyunk”; „minden vallás ugyanarról szól”. Vagy: nem is kell hívőnek lenni – csak jó szívűnek.

És most még közelebb hozzuk ezt a kérdést. Kiért jött el Jézus? Ki melyik csoportban ismeri fel magát leginkább? Ráísmersz magara a képmutatók között, vagy a materialisták között, vagy a köznép között, vagy a pogányok között? Vagy már megtörtént az a csoda, hogy Isten kegyelme eljuttatott az igaz hitre? Vagy érezzük-e annak a veszélyét, hogy visszacsúszunk? Régi bálványokhoz és bűnökhöz, közömbösségbe, langyosságba, saját akaratunknak vagy értelmének túlzott követésébe, vagy önmagunk erejébe és igazságába vetett bizalomba?

De szeretett testvérek, még csak nem is olyan rég volt karácsony, és az evangélium ez: az örök Ige testté lett! Jézus eljött a világba! Mindenkihez! És Ő közel van ahhoz, hogy megismertesse magát. Lelke által segíteni akar, hogy ne csak halljuk és lássuk őt, hanem felismerjük és elfogadjuk, mint Urunkat és Megváltónkat. Ezzel az ígérettel: „*Akik pedig befogadták őt, azoknak hatalmat adott arra, hogy Isten gyermekeivé legyenek, mindazoknak, akik hisznek az ő nevében; akik nem vérből, sem a test akaratából, sem a férfi akaratából, hanem Istentől születtek.*”

Ő eljött – hozzánk is! És ha hittel befogadjuk őt, megkapjuk azt a kiváltságot, hogy minden hívővel együtt, aki valaha élt, bizonyosságot tegyünk megváltó hitünkről: „*Az Ige testté lett, és közöttünk lakott, és láttuk az ő dicsőségét, mint az Atya egyszülöttjének dicsőségét, telve kegyelemmel és igazsággal.*” Ámen.

Kelemen A. Csongor prédikációja, mely elhangzott a zwollei lutheránus templomban, 2026. január 11-én